

Operace protipovstaleckého boje v Afghánistánu

Článek objasňuje poznatky kapitána Brada Izraele a dalších velitelů malých jednotek z činnosti v prostředí protipovstaleckého boje. Pojednává o zásadách pro organizování spolupráce s místními obyvateli a administrativou v Afghánistánu. Objasňuje možné způsoby jednání aliančních vojáků s lidmi na vesnicích s cílem snadněji pochopit místo a úlohu velitele taktické jednotky v protipovstaleckém boji.

Poznámka: Kpt. Brad Izrael pracoval při svých nasazeních v Afghánistánu jako velitel pěší čety, velitel čety těžkých zbraní i velitel průzkumné čety. V současné době studuje v Maneuvre Captains Career Course ve Fort Benningu.

Ing. Pavol Varga, Institut doktrín Vyškov

Na zkušenostech velitelů jednotek i příslušníků týmů je prezentováno, že nejenom zvládnutí bojových drillů, zbraňových kompletů a fyzická kondice jsou předpoklady úspěchu v protipovstaleckém boji. Přesun od ozbrojeného k neozbrojenému působení jednotek v tomto prostředí předpokládá zvládnutí jistého „diplomatického“ minima, které je mnohdy rozhodující při boji o srdce a myšlení místních lidí. Tento požadavek je zřejmý z mnoha současných teoretických materiálů i praktických zkušeností lidí „z terénu“.

Kromě jiného článek dává příklad i našim nejnižším velitelům jak se podělit o svoje poznatky a zkušenosti z plnění úkolů v operacích.

Úspěch nebo neúspěch protipovstaleckých operací podmiňuje mnoho faktorů. Jejich působení v rozsáhlé míře závisí na tom, jak k nim jednotka ve specifických podmínkách operace přistupuje.

Jako pěšák musíte plnit mnoho různorodých úkolů, jejichž plnění vyžaduje široký rozsah dovedností. Tradičně je hlavním úkolem pěšáka zničit nepřítele.

V protipovstaleckém boji se tato role výrazně mění. Kromě tradičního úkolu musí pěšák cvičit místní ozbrojené složky, pomáhat zřizovat a stabilizovat administrativu, hodnotit životní podmínky na vesnicích, rozdávat humanitární pomoc, ošetřovat zraněné nebo nemocné obyvatelstvo, budovat infrastrukturu, zpevňovat cesty a vykonávat nespočet dalších aktivit k budování a upevňování pracovních vztahů v prostoru působení.

K dosažení úspěchu při plnění uvedených úkolů a při ovládnutí „myslí a srdcí“ obyvatelstva je nutno splnit tři základní podmínky:

- získat důvěru budováním vztahů s místním obyvatelstvem;
- rozdělovat humanitární pomoc společně s budováním infrastruktury;
- připravovat místní ozbrojené složky tak, aby byly schopné chránit vlastní lidi.

Tyto předpoklady jsou závislé jeden na druhém. Pro dosažení úspěchu je nutno zabezpečit jejich současné plnění.

Budování vztahů s místním obyvatelstvem

Velitelé jednotek budují vzájemné vztahy s místní populací při pracovním kontaktu s obyvatelstvem a afghánskými ozbrojenými složkami.

Pro vytvoření reálných a silných vazeb však nestačí pouze příležitostná návštěva vesnice.

Velitel jednotky, aby mohl úspěšně splnit úkol, by měl poznat osobně místní lidi. Měl by znát „starší“ vesnice jménem, jména kmenů a jejich historii. Pro vytvoření dobrých vztahů rozhodně pomáhá znát jména některých dětí a jména místních kupců a farmářů. Kromě jiného je to někdy dobrý zdroj informací o místních podmínkách a populaci.

Při takovém vystupování budou místní brát velitele jako známého (i přítele), jako někoho, kdo je s nimi, a ne jako někoho, koho by se oni nebo jejich děti měli bát. Toto rovněž může napomoci při působení na změnu postoje obyvatelstva k místní vládě. Zdvořilé naslouchání lidem a chápání jejich problémů může pomoci velitelům při budování vztahů.

Je důležité, aby celá jednotka, ne pouze velení, se chovala zdvořile a přátelsky, aby například střelci ve věžích zamávali na místní, když jednotka projíždí vesnicí (je možno pozorovat, kolik místních odpovídá na pozdrav, a použít toto jako měřítko zvyšování popularity). Když se zastavují

vozidla k prohlídce na kontrolním místě a velitel potřebuje mluvit s lidmi ve vozidlech, měl by se k nim chovat s respektem, poděkovat jim a po prohlídce jim podat ruku a popřát šťastnou cestu.

Pomocí těchto přátelských kontaktů lze dosáhnout toho, že i místní obyvatelé přinesou občas některé cenné informace o situaci v prostoru operace.

Seznamte se důkladně s historií prostoru vaší činnosti, s historií kmenů, původu vesnic, rodinných rozmišek. Čím více bude velitel vědět o tomto prostředí, tím víc půdy pod nohama bude získávat.

Předtím, než navštívíte radu starších (vedení vesnice), zabezpečte ochranu prostoru a kontrolu všech přístupových cest. Požádejte místní oficiální bezpečnostní složky (armádu, policii, bezpečnostní službu apod.), aby vás jejich příslušníci doprovodili do města. Jestli je nutné provést prohlídku objektu v době konání schůzky, mělo by být nejdříve vyžádáno povolení. Úspěch jednání velitelů podpoří rovněž jejich znalost vesnice. Je vhodné před rozhovorem se staršími zeptat se místních dětí na školu.

Je nezbytné, aby velitel byl při jednání v čele a jeho podřízení vzadu, aby mohl s představiteli vesnice mluvit z očí do očí.

Jsou-li představitelé vesnice otevření jednání, lze k jednání přistoupit. Obsahem by měly být budoucí možné projekty, bezpečnost, vzdělávání, aktivní účast vesnice na podpoře vlády spojením úsilí policie, armády a organizace návštěv.

Většině starších obyvatel nevádí fotografování anebo nahrávání rozhovorů, ale pro jistotu si vždy vyžádejte povolení a sdělte, proč to děláte (mohou tak být lépe identifikováni a napomáhá to při budování vztahů mezi jednotkou a vesnicí).

Každému rozhovoru by měl být přítomen alespoň jeden příslušník Afghánských národních bezpečnostních sil (ANSF – Afghan National Security Forces). Není to pouze proto, aby tam byl místní reprezentant, ale rovněž kvůli možným otázkám na představitele afghánské vlády. Vztah mezi představitelem koalice a afghánským představitelem by však měl být ve stejném poměru jako mezi velitelem a vrchním praporčíkem. Před jednáním by si velitel měl se svým afghánským kolegou probrat body schůzky, případně možné kritické oblasti a vzájemně se na to připravit.

Dlouhodobost vlivu vítězství v protipovstaleckém boji závisí na tom, jakou stopu zanechají vojska koalice v zemi. To je pouze o jejich charakteru a slušnosti chování a jednání. Sovětská armáda zanechala v obyvatelích Afghánistánu výrazné pocity nedůvěry a hněvu. Naše vojska musí silně zvažovat, jak si je budou místní obyvatelé pamatovat. Jestliže pomůžeme vybudovat základní infrastrukturu v každém okrese, budou si nás vždy pamatovat jako ty, kteří pomohli místnímu rozvoji.

Význam prostoru odpovědnosti

Rozsah prostoru odpovědnosti je důležitým faktorem v protipovstaleckém boji. Velitel jednotky by neměl mít stanovený větší prostor odpovědnosti, než může pravidelně obsáhnout svým vlivem. Navštěvování vesnice jednou za měsíc stěží napomůže vítězství v protipovstaleckém boji. To vyžaduje trvalou snahu a vliv být na místě podle možnosti jednou i dvakrát za týden. Například Gomal je největším okresem v provincii Paktika. Je nemožné, aby jedna četa zvládla kontrolovat a rozvíjet Gomal v celém rozsahu. Přidělování prostoru odpovědnosti musí být prováděno v závislosti na možnostech dosáhnout a splnit cíle v daném prostoru.

Čím víc velitel věří, že jeho jednotku ochrání zdi základny, tím méně je jeho jednotka bezpečná. Aby velitel skutečně jednotku ochránil, musí opustit základnu a žít mezi místními lidmi a základnu používat jako depo pro odpočinek a skladování materiálu.

Zajištění dostatku prostředků k udržování kontaktů a spojení s místní populací při trvale vysoké úrovni bezpečnosti musí být prvořadým úkolem.

Buďte trpěliví při jednání s radou starších kmene; kmeny zde žijí a přežívají po mnoho generací. Velení potřebuje jejich rady, jejich názory a jejich podporu při pravidelných zasedáních kmenové rady. I přesto, že někteří z nich mohou mít přemrštěné požadavky, musíte si zachovat chladnou hlavu.

Například na kmenové radě (Shura) okresu Gomal oznámil starší (starosta) vesnice afghánského velení, že příslušníci kmene budou trestat své příslušníky tak, jak to uznají za vhodné – zabíjením, vypalováním domů, zabíjením členů rodiny nebo dobytka podle rozsahu provinění. Afghánské a koaliční

vedení toto odmítlo se zdůvodněním, že obdobný způsob řešení problému pouze zvyšuje napětí uvnitř kmene a vesnice; v prostředí, kde funguje faktor odplaty, to může vést k dlouhodobým bojům. Jestliže se ale dovolí afghánské vládě, aby uplatňovala rovná práva pro všechny a objektivně soudila prohřešky lidí, nemusí členové kmenů pokračovat ve vnitřních i historických konfliktech.

Shura distriktu (společné jednání s radou starších) by se měla stát důležitou, efektivní, dobře organizovanou a hlavně pravidelnou součástí vzájemných vztahů (v okrese Gomal se konaly jednou týdně). Dosáhnout toho, aby shura měla tyto atributy, trvá určitou dobu, ale pod trpělivým vedením velitele se to může podařit.

Není-li určen guvernér nebo vrchní představitel místních obyvatel, měl by velitel trvat na tom, aby si ho ostatní zvolili. Velitel by mohl (slušně a citlivě) poradit ostatním, jak se organizují a vedou mítinky, aby nedocházelo k chaosu a hádkám. Toto pravidlo je v prostředí, které ovlivňují možné rozmíšky, rodové hádky, problémy mezi kmeny a často i krevní msta, nesmírně důležité.

Zásadně by měly být v radě zastoupeny všechny skupiny a oblasti, a to minimálně jedním členem. Nezbytná je účast starších představitelů kmenů a vesnic, příslušníků místních ozbrojených sil, policie, distriktu nebo provincie, případně reprezentantů PRT apod.

Koaliční jednotky jsou na radě starších okresu pouze hosty, ale podporujeme snahy místních představitelů, aby řešili svoje úkoly a problémy s využitím možností našich jednotek. Velitelé a jednotky jsou zde jako poradci, kvůli bezpečnosti a jako pomoc při rekonstrukčních procesech.

Našimi zdroji a prostředky můžeme podpořit místní vedoucí představitele. Ale náčelníci kmenů nebo představitelé okresů nikdy nebudou úspěšní, jestliže je nenecháme pracovat samostatně. Naším úkolem je „tíše“ je podporovat, ale zabránit, aby se stali plně závislí na našich jednotkách.

Obvykle každá jednotka disponuje větší palebnou silou, než může kdy ve vesnici použít. Opatrnost, rozvaha a umírněnost jsou základními hledisky, chceme-li použít kinetických prostředků boje v obydleném prostoru. Taktická disciplína a umírněnost při použití, zejména letálních zbraní, jsou důležitými vlastnostmi, kterými musí velitel taktické jednotky disponovat.

Velitelé i příslušníci týmů si musí být vědomi, že většina těch, kteří neuposlechnou pokyn nebo výzvu, nejsou nepřátelé. Obvykle nechápou pokyn nebo souvislosti, co mají dělat anebo mají pocit, že na to, co dělají, mají právo. Jednotky před výjezdem do operace by si měly být těchto faktů vědomy a odstupňovat použití síly (dále jen EOF – Escalation of Force). Postupy EOF musejí odpovídat podmínkám konkrétního operačního prostředí.

Požadovaným výsledkem přípravy ve zvládnutí EOF je, aby všichni velitelé a vojáci pochopili a uměli prakticky používat tyto postupy. Jejich zvládnutím si vytvoří dostatek času na reakci a mohou předejít zbytečnému použití letální síly a tím i zbytečným ztrátám na životech a zdraví vojáků a nekombatantů.

Žádné z těchto pravidel ti nebrání, abys nepoužil vhodné prostředky pro vlastní obranu a ochranu.

V článku „Operace COIN” jsou vyjádřeny nejenom zkušenosti jednotek pod velením kpt. Izraele, ale rovněž mnoha dalších velitelů a příslušníků jednotek plnících úkoly v Afghánistánu, včetně jednotek Armády České republiky. Na základě analýz obdobných zkušeností jsou zpracovávány hlavní dokumenty Aliance i národní materiály členských států (včetně našich) pro činnost v prostředí protipovstaleckého boje. Tyto zkušenosti využil při zpracování své směrnice pro protipovstalecký boj (Counterinsurgency Operation – COIN) i současný velitel operací na území Afghánistánu gen. David H. Petraeus.

Literatura:

ISRAEL, Brad. *COIN Operations in Afghanistan*. PB 7-09-6 Infantry Magazine, AUG-DEC 2009.